

РОЗДІЛ 5

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 340.11

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/49>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДОКТРИНИ ТРУДОВОГО ПРАВА ЩОДО ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

EFFICIENCY OF APPLICATION OF LABOR LAW DOCTRINE REGARDING ACCOUNTING OF REGULATORY AND LEGAL ACTS

Мельник М.Б., к.ю.н., адвокатка,
докторантка кафедри трудового права та права соціального забезпечення

Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Статтю присвячено проблем ефективності доктрини трудового права в контексті ведення обліку нормативно-правових актів, як елементу правотворчого процесу.

У статті автор акцентує увагу на тому, що попри вузькість піднятих наукових проблем, питаннями забезпечення ефективного використання правової доктрини трудового права при реалізації обліку саме нормативно-правових актів, на сьогодні, не досліджувалось. А тому, автор статті вважає, що за такої постановки проблеми, з'явиться можливість з'ясувати правотворчі особливості застосування правової доктрини трудового права при обліку нпа.

В ході дослідження, автор приходить схиляється до того, що правова доктрина, в тому числі доктрина трудового права, може бути використана як джерело права. Звідси, припускає, що питання про забезпечення ведення обліку доктрини трудового права, та створення умов для аналізу її ефективності для обліку нпа, може бути використано в правотворчому процесі.

За результатами дослідження автор приходить до висновків у тому, що правова доктрина трудового права на сьогодні не диференційована в контексті обліку нормативно-правових актів, однак може бути використана як джерело права як при обліку нпа так і при обліку самої правової доктрини.

Автор також вважає, що забезпечення ефективності доктрини трудового права в контексті ведення обліку нормативно-правових актів засноване на впорядкуванні та взаємоузгодженні трудових правовідносин стосовно обліку нпа. Доктрина трудового права має властивість формувати своєчасне внесення змін стосовно обліку нпа, чим безпосередньо виконує функцію забезпечення ефективності.

На прикладі ведення обліку нпа у сфері судоустрою, останній забезпечує навчальними матеріалами та науковими доробками діяльність того чи іншого підрозділу.

З іншого боку, автор вважає, що правова доктрина може бути ефективною лише тоді, коли вчасно у царині науки трудового права враховується облік нпа та облік правової доктрини, що є повноваженнями відповідних підприємств, установ та організацій, в тому числі зв'язку та колаборації останніх із ЗВО. Адже правова доктрина заради підтримання стану її ефективності повинна відображати процеси своєчасного внесення змін до навчальних планів, посібників та підручників.

У правотворчому процесі, такий уособлюється виконанням трудо-правової функції працівником, відповідальним за облік нпа та облік правової доктрини, що, з іншого боку, є нічим іншим як обов'язком працівників, чи то працівників наукових установ та освітян слідувати законодавству про правовий моніторинг та облік нпа та облік правової доктрини.

Ключові слова: правотворчість, правовий моніторинг, трудове право, ефективність права, правова доктрина, облік нпа.

The article is devoted to the problems of the effectiveness of the doctrine of labor law in the context of keeping records of regulatory acts as an element of the law-making process.

In the article, the author focuses on the fact that, despite the narrowness of the raised scientific problems, the issues of ensuring the effective use of the legal doctrine of labor law in the implementation of the accounting of normative legal acts have not been investigated to date. And therefore, the author of the article believes that with such a formulation of the problem, it will be possible to find out the law-making features of the application of the legal doctrine of labor law when accounting for non-employment.

In the course of the research, the author comes to the conclusion that the legal doctrine, including the doctrine of labor law, can be used as a source of law. Hence, it is assumed that the issue of ensuring record keeping of the doctrine of labor law, and creating conditions for analyzing its effectiveness for accounting of labor law, can be used in the law-making process.

Based on the results of the research, the author comes to the conclusion that the legal doctrine of labor law is currently not differentiated in the context of accounting for regulatory legal acts, but it can be used as a source of law both when accounting for labor law and when accounting for the legal doctrine itself.

The author also believes that ensuring the effectiveness of the doctrine of labor law in the context of keeping records of regulatory and legal acts is based on the arrangement and mutual coordination of labor relations in relation to the accounting of labor law. The doctrine of labor law has the property of forming the timely introduction of changes in the accounting of labor costs, which directly fulfills the function of ensuring efficiency.

On the example of keeping records of non-governmental organizations in the field of the judiciary, the latter provides educational materials and scientific developments to the activities of one or another unit. On the other hand, the author believes that the legal doctrine can be effective only when in the field of the science of labor law, accounting for labor laws and accounting for legal doctrine are taken into account in a timely manner, which are the powers of the relevant enterprises, institutions and organizations, including communication and collaboration of the latter from ZVO. After all, the legal doctrine, in order to maintain its effectiveness, must reflect the processes of timely changes to curricula, manuals, and textbooks.

In the law-making process, this is personified by the performance of the labor-legal function by the employee responsible for accounting for NPA and accounting for legal doctrine, which, on the other hand, is nothing but the duty of employees, whether employees of scientific institutions and educators, to follow the legislation on legal monitoring and accounting of npa and accounting of legal doctrine.

Key words: law-making, legal monitoring, labor law, effectiveness of law, legal doctrine, accounting.

Вступ. Правовий інститут обліку нормативно-правових актів є частиною правотворчої та правомоніторингової діяльності їх суб'єктів. Утім, на відмінну від «інституту обліку нормативно-правових актів», важливе значення

питаннях обліку нпа відіграє правова доктрина, в тому числі галузева правова доктрина як от – доктрина трудового права. Адже у правотворчому та правомоніторинговому процесах, саме наукові доробки та їх потенціал, мажуть та, й повинні, забезпечувати ефективність реалізації правового інституту обліку нормативно-правових актів.

Відтак, постановка питання про ефективність доктрини трудового права в контексті ведення обліку нормативно-правових актів, піднімає на поверхню насамперед проблему стосовно того, яким чином може бути ефективною доктрина трудового права при веденні обліку нормативно-правових актів?

В свою чергу, проблема опосередковується і тим питанням, яким чином дотичні застосування доктринальних положень (можливості їх застосування) до правотворчої діяльності безпосередньо в частині правового інституту «обліку нпа»?

Очевидно, що таким процесам можуть слугувати відповідні наукові дослідження в трудовому праві, які надають можливість із наукової точки зору надати обґрунтовані позиції вчених щодо пояснення тих чи інших процесів, тенденцій, методології застосування законів тощо. Адже сам по собі науково-методичний матеріал, може розлого подати (пояснити, рекомендувати) застосування доктрини при веденні безпосередньо обліку нпа.

Незважаючи на те, що постановка таких питань характеризується доволі специфічно, слід, все таки, вдатися до оцінки стану розробленості даної проблематики.

Стан дослідження. Так, проблемами обліку законодавства переймалися такі дослідники як от В. Риндюк та О. Гришко [11, с. 145–150], та інші. Проблемами правового моніторингу займалися такі вчені як А.Б. Гриняк [4, с. 200–222], та інші. З огляду на проаналізовані праці, стає очевидним, що дослідження фокусувались у напрямку «обліку законодавства» (не стосовно нпа в контексті правотворчого процесу), як і стосовно «правового моніторингу», проте не застосування його для «обліку нпа».

Таким чином, попри таку вузькість піднятих наукових проблем, питаннями забезпечення ефективного використання правової доктрини трудового права при реалізації обліку саме нормативно-правових актів, на сьогодні, не досліджувалось. На нашу думку, це ще раз підкреслює гостроту піднятої проблематики та потребу до постановки відповідного завдання і його вирішення у даному дослідженні.

Постановка завдання. Метою даної статті є з'ясування проблем ефективності доктрини трудового права в контексті ведення обліку нормативно-правових актів, як елементу правотворчого процесу. Вирішення цього завдання надасть можливість з'ясувати правотворчі особливості застосування правової доктрини трудового права при обліку нпа.

Виклад основного матеріалу. Так, аналізуючи Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24 серпня 2023 р. № 3354-IX (надалі – Закон № 3354-IX від 24 серпня 2023 р.), варто звернути увагу на те, що він закріплює положення стосовно того, яке регулює питання ведення обліку нормативно-правових актів [5].

Зокрема, у Розділі IX Закону № 3354-IX від 24 серпня 2023 р. («Облік нормативно-правових актів. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів»), у ч. 1 ст. 55 закріплено, що «...облік нормативно-правових актів здійснюється... суб'єктом правотворчої діяльності; ...міністерством, що забезпечує формування державної правової політики... Суб'єкт правотворчої діяльності здійснює облік прийнятих (виданих) ним нормативно-правових актів, забезпечує зберігання їх оригіналів...» [5]. Отже, визначення законодавцем кола суб'єктів, дотичних до ведення обліку нпа, при застосуванні правового моніторингу стосується потреби врахування та взяття до уваги питання нормативно-правового статусу таких суб'єктів.

Натомість, слід мати на увазі, що у ч. 1 ст. 8 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. № 2709-IV (надалі – Закон № 2709-IV від 23 червня 2005 р.), закріплено положення про те, що «...при застосуванні права іноземної держави суд чи інший орган встановлює зміст його норм згідно з їх офіційним тлумаченням, практикою застосування і доктриною у відповідній іноземній державі... (курсив власний – М.М.)» [6]. Така законодавча регламентація вказує на нашу думку на те, що правова доктрина, в тому числі доктрина трудового права, може бути використана як джерело права. Звідси, логічним постає питання про забезпечення ведення обліку доктрини трудового права, та створення умов для аналізу її ефективності для обліку нпа.

Утім, Закон № 3354-IX від 24 серпня 2023 р. не містить положень про облік безпосередньо самої правової доктрини, як джерел трудового права. Складається уявлення про одностороннє застосування «правотворчого закону» виключно до нпа, як джерел права, а не до правової доктрини як джерела права.

В той же час, у Порядку здійснення правового моніторингу щодо підзаконних нормативно-правових актів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 574 (надалі – Порядок здійснення правового моніторингу щодо моніторингу нпа) визначено, що «...предметом правового моніторингу актів є оцінка досягнення запланованих цілей нормативно-правового регулювання, їх впливу на суспільство та (або) на окремі соціальні групи, сектори чи галузі, визначення соціальних, правових, політичних, економічних, екологічних, адміністративних та (або) інших можливих запланованих наслідків чи виявлення незапланованих наслідків; введення в дію в повному обсязі (набрання чинності); прийняття (видання) інших актів, спрямованих на реалізацію актів, щодо яких здійснюється правовий моніторинг...» [7]. Дане Положення визначає потребу задіяння якісних та ефективних інструментів права для реалізації положень Закону № 3354-IX від 24 серпня 2023 р. Проте, знову ж таки, посилання на «правову доктрину», як правотворчий інструмент, чи то її задіяння у правомоніторинговому процесі, не визначається.

Розкриваючи питання функції трудового права, у підручнику з трудового права України під редакцією В.І. Щербина та А.М. Соцького зазначається, що «...функції трудового права виражаються через його діяльність, що спрямована на регулювання суспільних відносин у сфері праці, впорядкування взаємовідносин людей, які працюють та заробляють собі на життя. Діяльність, що спрямована на врегулювання суспільних відносин, здійснюється за допомогою правового впливу. Діяльність трудового права – правовий вплив – впорядкування суспільних відносин – явища нерозривні. Без діяльності – не має правового впливу, а без впливу – не має впорядкування...» [12, с. 49]. За такого підходу, очевидно підтверджується стійкий взаємозв'язок функцій доктрини трудового права із «впорядкувальною діяльністю». Основним елементом у цьому процесі, у цих правовідносинах виступає «правовий вплив» як правава категорія, що опосередковується трудовими відносинами, трудо-правовою функцією працівника, уповноваженої особи.

Не було б зайвим додати тезу авторів підручнику стосовно того, що «функція права – це діяльність права з ефективного упорядкування і регулювання суспільних відносин за допомогою правового впливу... функції трудового права – це діяльність трудового права щодо ефективного впорядкування і врегулювання відносин, пов'язаних із використанням здібностей людини до праці, шляхом встановлення і реалізації на основних (магістральних) напрямках норм права...» [12, с. 50, 51].

Порядок здійснення правового моніторингу щодо моніторингу нпа не містить питань стосовно «правового

моніторингу правової доктрини», в тому числі, й доктрини трудового права.

В. Риндюк та О. Гришко, досліджуючи проблеми обліку законодавства, приходять до висновку у тому, що залежно від того, на яких носіях збирається, фіксується та зберігається інформація про законодавство, розрізняють картковий, журнальний та електронний облік законодавства. Залежно від суб'єктів, які здійснюють облік законодавства (органи публічної влади та інші суб'єкти права) та юридичних наслідків (офіційний чи довідково-інформаційний характер текстів нормативно-правових актів) можна визначити такі види обліку законодавства, як офіційний, офіційний (напівофіційний) та неофіційний [11, с. 145–150].

У підручнику із інформаційного забезпечення юридичної діяльності зазначається, що ефективність інформатизації суспільства залежить від рівня вирішення проблем правового, наукового, методологічного та організаційного їх забезпечення [1, с. 5]. Також зазначається, що ефективна організація інформаційних процесів в усіх видах юридичної діяльності, вивчення їх особливостей для правового регулювання відносин, що склалися, потребує висококваліфікованих, досвідчених фахівців в галузі застосування сучасних інформаційних технологій і систем. Організація правового регулювання відносин потребує від юриста знань всіх технічних та інформаційних особливостей об'єктів, що розглядаються, володіння сучасними інформаційними технологіями, довідниками правових систем, юридичними експертними системами, сучасними програмними та технічними засобами захисту інформації, електронним цифровим підписом, інформаційними технологіями сучасних комп'ютерних мереж та глобальної мережі Інтернет [1, с. 5–6].

Аналізуючи хронологію еволюції законодавчого підходу щодо обліку ведення обліку нормативно-правових актів та ефективності доктрини трудового права, постає за доцільне висвітлити основні напрямки трансформації цього правового інституту, на прикладі нормативно-правових актів, що регулюють організацію судочинства.

Так, Правилами обліку нормативно-правових актів законодавства та матеріалів судової практики в місцевих і апеляційних загальних судах, органах державної судової адміністрації України, затверджених Наказом Державної судової адміністрації України від 10 лютого 2006 р. № 11 (*надалі* – Наказ ДСА № 11 від 10 лютого 2006 р.) передбачалось, ряд питань, які були пов'язані із «...встановлення єдиного порядку обліку, зберігання нормативно-правових актів законодавства, матеріалів судової і нотаріальної практики в судах, органах та установах юстиції України...» [8].

Протевідповідно Наказу від 13.09.2013 № 118 Державної судової адміністрації України «Про визнання такими, що втратили чинність, та скасування деяких наказів Державної судової адміністрації України» [9], Наказ ДСА № 11 від 10 лютого 2006 р. втратив чинність.

Попри це, варто вказати на те, що Наказ ДСА № 11 від 10 лютого 2006 р. містив питання: веденням систематичні картотеки нормативних актів, судової практики; підтримувати нормативні акти в контрольному стані; забезпечення облік та збереження законів, інших нормативно-правових актів; надання методичної допомоги працівникам територіальних управлінь щодо організації роботи з систематизації законодавства та проводити перевірки щодо дотримання вимог; організувати стажування працівників управлінь та апарату судів, які здійснюють систематизацію законодавства; відвідування семінарів та проходження стажування, що проводяться для працівників, які здійснюють систематизацію законодавства...» [8].

Наказ ДСА № 11 від 10 лютого 2006 р. містив розділи стосовно «ведення систематичної картотеки нормативно-правових актів, судової практики» (Розділ 2) [8]; «правил

ведення контрольних примірників нормативних актів та заповнення картки обліку» (Розділ 3) [8].

Предметно слід звернути увагу на те, що Наказ ДСА № 11 від 10 лютого 2006 р. містив Розділ № 4, яким безпосередньо визначався «Порядок обліку юридичної літератури та користування бібліотечним фондом», а саме: «...уся юридична література, яка надходить до судів, органів державної судової адміністрації, підлягає обліку в інвентарній книзі, яка зберігається нарівні з кошторисними документами (додаток 4). Юридична література групується згідно з класифікаторами: ББК та УДК (бібліотечно-бібліографічної та універсальної десятичної класифікації) (4.1.) ...; ...на першій і на сімнадцятій сторінках юридичного видання проставляється штамп суду, органу державної судової адміністрації із зазначенням номера, за яким зареєстровано видання в інвентарній книзі, та рік придбання видання (4.2.); ... списання застарілої та зіпсованої юридичної літератури проводиться в міру потреби згідно з наказом Голови центрального апарату, суду, начальника територіального управління, з обов'язковим складанням акта про списання ... (4.3.); ... література бібліотечного фонду зберігається в окремих шафах, як правило, у службових приміщеннях осіб, що ведуть їх облік. Вони несуть відповідальність за збереження фонду бібліотеки ... (4.4.); ... видача літератури здійснюється лише суддям, працівникам апарату суду, органів державної судової адміністрації з реєстрацією в окремому журналі або в книжковому формулярі. ... (4.5.); ... голова центрального апарату, суду, начальник територіального управління зобов'язаний створити належні умови для зберігання книжкового фонду бібліотеки... (4.6.)» [8].

Вже у діючому Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII (*надалі* – Закон № 1402-VIII від 2 червня 2016 року) у ст. 152 зазначено, що Державна судова адміністрація України: «...забезпечує належні умови діяльності судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування в межах повноважень, визначених цим Законом; ... вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення; ... забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації; ... організує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства в судах; ... організує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності...; ... забезпечує впровадження електронного суду; ... взаємодіє з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів; ... затверджує положення про бібліотеку суду; ... здійснює інші повноваження, визначені законом...» [10].

У ст. 158 Закону № 1402-VIII від 2 червня 2016 року визначено питання стосовно бібліотеки суду. Зокрема, зазначено, що «...для забезпечення судів нормативно-правовими актами, спеціальною науковою літературою, матеріалами судової практики в кожному суді може створюватися бібліотека суду. Фонди бібліотеки формують друковані видання та комп'ютерні бази даних (ч. 1)... Положення про бібліотеку суду затверджуються Державною судовою адміністрацією України (ч. 2)...» [10].

Натомість, вже п. 1 Розділу XXI Інструкції з діловодства в місцевих та апеляційних судах України, яка затверджена Наказом Державної судової адміністрації України 20 серпня 2019 № 814 («Архівна робота в суді») визначено, що «...ведення архівної роботи полягає у формуванні, проведених експертизи цінності, підготовки і передавання судових справ та документів, що утворилися в процесі управлінської діяльності суду до архіву суду, забезпечення

збереженості архіву суду, їх передання на зберігання до державних архівних установ та архівних відділів міських рад, а також їх відбору для знищення...» [2].

Відповідно до п. 2.4 та п. 2.5 Інструкції про порядок передання до архіву місцевого та апеляційного суду, зберігання в ньому, відбору та передання до державних архівних установ та архівних відділів міських рад судових справ та управлінської документації суду Наказу Державної судової адміністрації України від 15.12.2011 р. № 168 (*надалі* – Інструкція № 168 від 15.12.2011 р.), «...нормативні акти (положення, правила, інструкції тощо), затверджені розпорядчими документами (наказами, постановами, рішеннями), уміщуються в справи разом із цими документами...; Накази, розпорядження з основної діяльності; про прийняття, переведення, звільнення, заохочення, сумісництво працівників, про матеріальну допомогу; про надання відпусток; про стягнення, відрядження працівників; з адміністративно-господарських питань групуються у різні справи...» [3].

Ба, більше, у Розділі VI Інструкція № 168 від 15.12.2011 р. («Облік документів архіву суду») визначено питання стосовно того, що: облік справ архіву суду здійснюється з метою забезпечення їх збереженості та контролю за наявністю і рухом документів. Обліку підлягають усі справи, що зберігаються в архіві суду, а також описи справ; ... облік справ архіву ведеться за основними та допоміжними реєстраційними формами; ...; ...до основних реєстраційних форм архіву відносяться журнал обліку надходження та вибуття справ (документів) архіву, описи справ; ... журнал обліку надходження та вибуття справ (документів) архіву (додаток 11) призначений для обліку всіх поточних і підсумкових на початок кожного нового року змін у складі та обсязі фондів і справ архіву. Журнал обліку надходження та вибуття справ архіву є підставою для складання паспорта архіву; ... описи справ є первинним обліковим документом для індивідуального та сумарного обліку справ окремо постійного, тривалого (понад 10 років) зберігання та з особового складу. Індивідуальний облік здійснюється шляхом закріплення в описі справ за кожною справою окремого номера. Сумарний облік справ закріплюється у підсумковому запису до опису; ...описи справ суду є основними обліковими довідниками до документів суду аж до укладання річного розділу зведеного опису справ суду та схвалення (погодження) його ЕПК відповідного державного архіву або ЕК суду, після чого вони з обліку знімаються, а після передання документів державному архіву – в установленому порядку знищуються; ... Паспорт архіву суду ... призначений для сумарного обліку справ постійного, тривалого (понад

10 років) зберігання та з особового складу, що містяться в архіві. Крім того, у паспорті наводяться відомості про приміщення архіву та його працівників; ... паспорт архіву складається щорічно в двох примірниках, один з яких надсилається відповідній державній архівній установі, архівному відділу міської ради не пізніше 1 грудня року, за який він складений, а другий залишається в архіві суду...» [3].

З наведеного, виникає питання: чи можливо за такої законодавчої конструкції доктрина трудового права може забезпечити ефективність її використання?

Відповідь, очевидно у цьому ключі, на нашу думку, є риторичною в силу того, що як з'ясувалось, питання як забезпечення ефективного використання правової доктрини трудового права при реалізації обліку нормативно-правових актів не досліджувалось, а також відсутня регламентація норм щодо того, яким чином можливо застосувати правову доктрину трудового права при обліку нормативно-правових актів, зокрема, хоча б стосовно правил, принципів, порядку тощо.

Висновки. Правова доктрина трудового права на сьогодні не диференційована в контексті обліку нормативно-правових актів, однак може бути використана як джерело права як при обліку нпа так і при обліку самої правової доктрини.

Забезпечення ефективності доктрини трудового права в контексті ведення обліку нормативно-правових актів засноване на впорядкуванні та взаємоузгодженні трудових правовідносин стосовно обліку нпа. Доктрина трудового права має властивість формувати своєчасне внесення змін стосовно обліку нпа, чим безпосередньо виконує функцію забезпечення ефективності.

На прикладі ведення обліку нпа у сфері судоустрою, останній забезпечує навчальними матеріалами та науковими доробками діяльність того чи іншого підрозділу.

З іншого боку, автор вважає, що правова доктрина може бути ефективною лише тоді, коли вчасно у царині науки трудового права враховується облік нпа та облік правової доктрини, що є повноваженнями відповідних підприємств, установ та організацій, в тому числі зв'язку та колаборації останніх із ЗВО. Адже правова доктрина заради підтримання стану її ефективності повинна відображати процеси своєчасного внесення змін до навчальних планів, посібників та підручників.

У правотворчому процесі, такий уособлюється виконанням трудо-правової функції працівником, відповідальним за облік нпа та облік правової доктрини, що, з іншого боку, є нічим іншим як обов'язком працівників, чи то працівників наукових установ та освітан слідувати законодавству про правовий моніторинг та облік нпа та облік правової доктрини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інформаційне забезпечення юридичної діяльності: підручник / кол. авт.; ред. В.Б. Вишня. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. 208 с.
2. Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України: Наказ Державної судової адміністрації України 20 серпня 2019 № 814 (у редакції наказу Державної судової адміністрації України від 17.10.2023 р. № 485). URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/dsa/dod_N_485_23_Inctruk.pdf (дата звернення 24.10.2024).
3. Інструкція про порядок передання до архіву місцевого та апеляційного суду, зберігання в ньому, відбору та передання до державних архівних установ та архівних відділів міських рад судових справ та управлінської документації суду. Наказ Державної судової адміністрації України 15.12.2011р. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0168750-11#Text> (дата звернення 14.10.2024).
4. Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання: збірник наукових праць/за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 226 с.
5. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24 серп. 2023 р. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення 24.10.2024).
6. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червн. 2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
7. Порядок здійснення правового моніторингу щодо підзаконних нормативно-правових актів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 574. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/574-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення 24.10.2024).
8. Правила обліку нормативно-правових актів законодавства та матеріалів судової практики в місцевих і апеляційних загальних судах, органах державної судової адміністрації України. Затверджено наказом Державної судової адміністрації України від 10 лютого 2006 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011750-06#Text>

9. Про визнання такими, що втратили чинність, та скасування деяких наказів Державної судової адміністрації України: Наказ від 13.09.2013 № 118 Державної судової адміністрації України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0118750-13#Text> (дата звернення 24.10.2024).

10. Про судоустрій і статус суддів : від Закон від 2 червн. 2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення 24.10.2024).

11. Риндюк В., Гришко О. Облік законодавства як діяльність з упорядкування інформації про законодавство. *Юридичний вісник*, 2020/2. С. 145–150. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/071f5e04-8019-408e-88c5-e0499133904e/content> (дата звернення 24.10.2024).

12. Щербина В.І., Соцький А.М. Трудове право України: підручник. Чернівці: Технодрук, 2021. 552 с.